

Ref. : CO GB 9

Dienst: Juridische dienst

naam : Guy Tillieux

telefoonnummer 02/435 62 31

e-mail adres admin.ctrl@iriscare.brussels

Brussel, 13 februari 2020

Betreft: Berekening van de verjaringstermijn van het recht op gezinsbijslag - Overgang van het oude naar het nieuwe stelsel

Geachte mevrouw,

Geachte heer,

Context

De Algemene kinderbijslagwet (hierna "AKBW") en de wet op de gewaarborgde gezinsbijslag (hierna "GGB-wet") voorzagen in verschillende verjaringstermijnen ten gunste van de sociaal verzekerden om hun recht op gezinsbijslag te laten gelden of ten gunste van de kinderbijslaginstellingen om ten onrechte uitbetaalde gezinsbijslag terug te vorderen.

Die wetten werden opgeheven op 1 januari 2020, de datum waarop de ordonnantie van 25 april 2019¹ (hierna "Ordonnantie") die het nieuwe Brusselse kinderbijslagstelsel instelt, in werking is getreden.

Aangezien de nieuwe bij de Ordonnantie bepaalde verjaringsregels niet volledig dezelfde zijn als die in de AKBW of de GGB-wet, stelt zich de vraag naar de toepassing ervan in de tijd wat betreft de rechten/niet-verschuldigde bedragen van voor 1 januari 2020.

Het doel van deze instructies is de wijzigingen toe te lichten die zijn aangebracht door de Ordonnantie (punt I) en de te volgen regels vast te stellen met betrekking tot de temporele toepassing van de nieuwe verjaringstermijnen (punt II).

I. Nieuwe verjaringsregels bepaald bij de ordonnantie van 25 april 2019 tot regeling van de toekenning van de gezinsbijslag

1. Termijnen van toepassing

De nieuwe verjaringstermijnen zijn ingeschreven in artikel 30 en 31 van de Ordonnantie.

¹ Ordonnantie van 25 april 2019 tot regeling van de toekenning van de gezinsbijslag.

Artikel 30 stelt de termijn vast waarover de sociaal verzekerde beschikt om zijn recht op gezinsbijslag te laten gelden. Die termijn bedraagt drie jaar (vijf jaar in de AKBW en een jaar in de GGB-wet).

Artikel 31 stelt de termijn vast waarover de kinderbijslaginstelling beschikt om ten onrechte uitbetaalde gezinsbijslag terug te vorderen. Die termijn is precies dezelfde als de termijn in de AKBW en de GGB-wet, ofwel drie jaar en vijf jaar bij bedrog van de sociaal verzekerde.

Hieronder vindt u een vergelijkende tabel met de verjaringstermijnen die van toepassing zijn binnen de AKBW en de GGB-wet en de nieuwe verjaringstermijnen in de Ordonnantie.

	Termijnen (AKBW, GGB-wet)	Nieuwe termijnen (Ordonnantie)
Recht op gezinsbijslag (AKBW)	5 jaar	3 jaar
Recht op gewaarborgde gezinsbijslag	1 jaar	
Terugvordering van ten onrechte uitbetaalde gezinsbijslag	3 jaar (niet-bedrieglijk) 5 jaar (bedrieglijk)	3 jaar (niet-bedrieglijk) 5 jaar (bedrieglijk)
Terugvordering van ten onrechte uitbetaalde gewaarborgde gezinsbijslag	3 jaar (niet-bedrieglijk) 5 jaar (bedrieglijk)	

2. Toepassingsmodaliteiten - vertrekpunt, stuiting en schorsing van de verjaringstermijnen

2.1. Termijn waarover de sociaal verzekerde beschikt om zijn recht te laten gelden

2.1.1. Vertrekpunt

Wat betreft het aanvangspunt van de verjaringstermijn waarover de sociaal verzekerde beschikt om zijn recht op gezinsbijslag te laten gelden, herneemt de Ordonnantie in artikel 30, § 1, derde tot vijfde lid, de principes uit artikel 120 AKBW.²

² Art. 30, § 1, derde tot vijfde lid, luidt als volgt:

" Voor de kinderbijslagen betreffende een bepaald aantal dagen van een trimester, neemt de termijn van drie jaar aanvang de laatste dag van dat trimester.

Voor het kraamgeld neemt de termijn van drie jaar een aanvang de laatste dag van het trimester waarin de geboorte plaatsvond.

Voor de adoptiebijslag neemt de termijn van drie jaar een aanvang de laatste dag van het trimester waarin het verzoekschrift dat de wil uitdrukt om te adopteren wordt ingediend bij de bevoegde rechtbank of, bij gebrek hieraan, de laatste dag van het trimester waarin de adoptieakte is ondertekend; als het kind op die datum nog geen deel uitmaakt van het gezin van de adoptant, vangt de voormelde termijn aan op de laatste dag van het trimester waarin het kind werkelijk deel uitmaakt van dit gezin".

2.1.2. Stuiting en opschorting

Buiten de oorzaken vermeld in het Burgerlijk Wetboek, wordt de verjaringstermijn waarover de sociaal verzekerd beschikt om zijn recht op gezinsbijslag te laten gelden, gestuit door een aanvraag³ per gewone brief, fax of e-mail of door de neerlegging van een dergelijke aanvraag bij de bevoegde kinderbijslaginstelling.⁴

De afwijking bepaald in artikel 120, vijfde lid, AKBW⁵ voor het bepalen van de datum van de aanvraag ingediend bij een onbevoegde Belgische instelling van sociale zekerheid, is ingevolge de overname van de bevoegdheid inzake gezinsbijslagen door de gefedereerde deelentiteiten niet hernomen in de Ordonnantie.

Indien een aanvraag wordt ingediend bij een onbevoegde kinderbijslaginstelling in de zin van artikel 2, 7°, van de ordonnantie tot vaststelling van het betaalcircuit voor de gezinsbijslag⁶, krijgt deze echter nog steeds de datum van het aangetekend schrijven, waarvoor de postdatum geldt als bewijs, of, bij gebreke eraan, de ontvangstdatum die de laatst genoemde instelling aan de bevoegde kinderbijslaginstelling mededeelt. Deze maatregel geldt slechts in afwachting van de inwerkingtreding van de ordonnantie die in de plaats zal treden van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde. Die wet blijft ondertussen wel nog toepasselijk op de verhoudingen tussen de kinderbijslaginstellingen onderling en in verhouding tot de sociaal verzekerden.

Tot slot voorziet artikel 30, § 2, eerste lid, van de Ordonnantie voortaan in een schorsingsgrond ingeval de sociale toeslagen bedoeld in artikel 9 van dezelfde Ordonnantie niet provisioneel werden betaald en er naderhand uit de gegevens die worden meegedeeld via de fiscale flux blijkt dat de sociale toeslagen alsnog verschuldigd zijn. In dat geval wordt de verjaringstermijn opgeschort voor de periode vanaf de betaaldatum (inclusief) van de basiskinderbijslag tot en met de datum (eveneens inclusief) van de mededeling van de toekenningsbeslissing (positief of negatief) van de toeslagen.⁷

Bijvoorbeeld:

Het recht op de basiskinderbijslag voor de maand maart 2020 wordt door het kinderbijslagfonds uitbetaald op 5 april 2020. Daarbij is de sociale toeslag niet op ambtshalve provisionele wijze verschuldigd en ook het gezin doet daartoe geen aanvraag.

³ Voor de toepassing van deze bepaling moet worden aangenomen dat ook een klacht die bij gewone brief, fax of elektronische post wordt verzonden naar de kinderbijslaginstelling of die bij deze instelling wordt neergelegd, wordt gelijkgesteld met een aanvraag zoals bedoeld in deze bepaling.

⁴ Zie art. 30, § 1, zesde lid, van de Ordonnantie.

⁵ Art. 120, vijfde lid, AKBW luidde: 'In afwijking van het vierde lid geldt, naargelang van het geval, als datum voor de aanvraag of klacht die werd toegezonden aan de bevoegde kinderbijslaginstelling en die werd ingediend bij een onbevoegde Belgische instelling van sociale zekerheid, de datum van het aangetekend schrijven, waarvoor de postdatum geldt als bewijs, of, bij gebreke eraan, de ontvangstdatum die de laatst genoemde instelling aan de bevoegde kinderbijslaginstelling mededeelt'.

⁶ Ordonnantie van 4 april 2019 tot vaststelling van het betaalcircuit voor de gezinsbijslag.

⁷ Dit blijkt des te duidelijker uit de Franstalige tekstversie van artikel 30, § 2, eerste lid, laatste zinsdeel: "..., le délai de prescription est suspendu durant la période s'étendant de la date du paiement des allocations familiales de base à la date de la communication de la décision d'octroi des suppléments".

Ingevolge een administratieve vergissing deelt het kinderbijslagfonds op 1 september 2022 aan het gezin mee dat het, ingevolge de inkomensgegevens die blijken uit de fiscale flux, de beslissing heeft genomen om de sociale toeslag voor de maand maart 2020 niet toe te kennen, hoewel uit die gegevens blijkt dat wat die maand betreft, er is voldaan aan de toekenningsvoorwaarden van de hoogste sociale toeslag.

De verjaringstermijn van 3 jaar die is beginnen lopen op 31 maart 2020, wordt opgeschort vanaf 5 april 2020 (betaaldatum basiskinderbijslag) tot en met 1 september 2022 (mededeling toekenningsbeslissing). Dit betekent dat het recht op de sociale toeslag behoudens stuiting is verjaard op 28 augustus 2025.

Om een gelijke behandeling te verzekeren, dient de hierboven toegelichte schorsingsgrond naar analogie ook te worden toegepast voor de toeslagen bedoeld in artikel 41, 42bis of 50ter AKBW die worden toegekend op basis van artikel 39 van de Ordonnantie (overgangsmaatregelen). Voor het overige blijven de stuitings- en opschortingsregels van de verjaring precies dezelfde als die in de AKBW.

2.2. Termijn waarover de kinderbijslaginstelling beschikt om gezinsbijslag terug te vorderen

2.2.1. Vertrekpunt

Wat het aanvangspunt van de verjaringstermijn betreft, worden de principes uit artikel 120bis AKBW grotendeels hernomen. Zo bepaalt de Ordonnantie in artikel 31, tweede lid, dat de vijfjarige verjaringstermijn die geldt indien de uitkeringen ten onrechte werden verkregen door bedrieglijke handelingen of door valse of opzettelijk onvolledige verklaringen, pas ingaat in op de dag waarop de instelling kennis heeft van het bedrog, de arglist of de bedrieglijke handelingen van de sociaal verzekerde.

Ten aanzien van de terugvordering van de sociale toeslagen bedoeld in artikel 9 van de Ordonnantie die onterecht werden betaald, begint de termijn van drie jaar volgens artikel 31, derde lid, van de Ordonnantie voortaan echter pas te lopen op de datum waarop de fiscale gegevens die het inkomen aantonen op basis waarvan die toeslagen worden berekend, beschikbaar zijn via de fiscale flux.

Om een gelijke behandeling te verzekeren, dient deze uitzondering naar analogie ook toegepast te worden voor de toeslagen bedoeld in artikel 41, 42bis of 50ter AKBW die worden toegekend op basis van artikel 39 van de Ordonnantie.

2.2.2. Stuiting

De modaliteiten voor de stuiting van de termijn waarover de kinderbijslaginstelling beschikt om onverschuldigde gezinsbijslagen terug te vorderen, zoals bepaald in artikel 31, vierde lid, van de Ordonnantie, zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van artikel 120bis, tweede lid, AKBW.

II. Toepassing van de nieuwe verjaringstermijnen in de tijd

De te volgen regels met betrekking tot de toepassing in de tijd van de nieuwe verjaringstermijnen en de toepassingsregels ervan worden in de volgende punten toegelicht.

Daarbij moet er een onderscheid worden gemaakt naargelang het recht wordt geopend vanaf (zie punt 1) of voorafgaand aan (zie punt 2) 1 januari 2020.

1. Rechten die worden geopend vanaf de inwerkingtreding van de Ordonnantie op 1 januari 2020

1.1. Termijn waarover de sociaal verzekerde beschikt om zijn recht te laten gelden

De toepassing van de nieuwe bepaling (artikel 30 van de Ordonnantie) met betrekking tot de verjaring van het recht op gezinsbijslag stelt geen problemen wat betreft rechten die ontstaan vanaf 1 januari 2020. Zulke rechten verjaren overeenkomstig de nieuwetermijnen (drie jaar).

1.2. Termijn waarover de kinderbijslaginstelling beschikt om gezinsbijslag terug te vorderen

Met betrekking tot de onverschuldigde uitbetalingen die gebaseerd zijn op een open recht vanaf 1 januari 2020, stelt de toepassing van de nieuwe bepaling (artikel 31 van de Ordonnantie) geen bijkomende problemen omdat zulke onverschuldigde uitbetalingen onvermijdelijk worden vastgesteld na deze datum en worden teruggevorderd overeenkomstig de bij de Ordonnantie bepaalde termijnen.

De toepasselijke termijnen (zie punt I, 1) en toepassingsregels (zie punt I, 2.2) worden hierboven toegelicht.

2. Rechten die worden geopend voorafgaand aan de inwerkingtreding op 1 januari 2020

Hierna wordt toegelicht op welke manier de verjaringstermijnen worden berekend indien het recht betrekking heeft op een periode voorafgaand aan 1 januari 2020.

Aangezien er geen overgangsmaatregelen zijn bepaald, dienen ter zake de toepasselijke principes toegepast te worden die zijn vastgelegd in de vaste rechtspraak⁸ van het Hof van Cassatie en overige hoven en rechtbanken.

⁸ Zie o.m. Cass. 7 mei 1953, Pas. 1953, p. 607; Cass. 5 december 2000, Pas. 2000, I, p. 1921; en arbeidshof Brussel, 19 april 2007, R.G. nr. 46.652.

2.1. Eerste beginsel: geen terugwerkende kracht

Als het recht was verjaard op basis van de bepalingen die van toepassing waren voor 1 januari 2020, heeft de Ordonnantie niet tot gevolg dat er een nieuwe verjaringstermijn geldt: dit recht was en blijft verjaard.

Voorbeelden

- 1) Een recht op kinderbijslag (ABKW-stelsel) wordt geopend in juni 2013. De verjaringstermijn gaat in op de laatste dag van het kwartaal, dit wil zeggen op 30 juni 2013. Omdat de op dat ogenblik geldende verjaringstermijn vijf jaar bedroeg, verjaart het recht op 30 juni 2018. Aangezien het recht verjaart voor de inwerkingtreding van de Ordonnantie, heeft de nieuwe wetgeving niet tot gevolg dat een nieuwe verjaringstermijn ingaat.
- 2) Een recht op gewaarborgde gezinsbijslag wordt geopend in november 2018. Omdat de bij de GGB-wet bepaalde verjaringstermijn een jaar bedroeg, verjaart het recht dus in december 2019. De nieuwe wetgeving doet geen nieuwe termijn ingaan.

2.2. Tweede beginsel: onmiddellijke toepassing op 1 januari 2020

Ten aanzien van de rechten op gezinsbijslag en de terugvordering van de ten onrechte uitbetaalde gezinsbijslag die op 31 december 2019 niet verjaard waren (verjaring aan de gang), gelden vanaf 1 januari 2020, de in de Ordonnantie bepaalde termijnen.

De stuiting van de verjaring en de hernieuwing van de stuiting van de verjaring moeten bijgevolg plaatsvinden rekening houdend met de nieuwe verjaringstermijnen vanaf 1 januari 2020.

Tot slot moeten vanaf die datum ook de vertrekpunten van de verjaringstermijn worden berekend volgens de regels bepaald in artikel 30 en 31 van de Ordonnantie.

Voorbeelden

- 1) Een recht op kinderbijslag wordt geopend in september 2018 (AKBW-stelsel). Omdat de nieuwe wetgeving op 1 januari 2020 in werking treedt, gaat de nieuwe termijn van drie jaar in vanaf 31 maart 2020. Als de verjaring niet wordt gestuit binnen drie jaar volgend op deze datum, verjaart het recht op 31 maart 2023.

Overeenkomstig de oude verjaringstermijn die oorspronkelijk van toepassing was (vijf jaar), zou het recht op 30 september 2023 verjaren.

- 2) Op 3 oktober 2019 vond een geboorte plaats. Het recht op bijslag ontstaat in november 2019. Omdat de nieuwe wetgeving op 1 januari 2020 in werking treedt, gaat de nieuwe termijn van drie jaar in vanaf 31 maart 2020. Een stuiting van de verjaring moet plaatsvinden binnen drie jaar volgend op die datum. Als zo'n hernieuwing niet plaatsvindt, verjaart het recht op kraamgeld op 31 maart 2023.

Overeenkomstig de oude verjaringstermijn die oorspronkelijk van toepassing was (vijf jaar), zou het recht op kraamgeld op 31 december 2024 verjaren.

- 3) In oktober 2019 wordt een recht op basiskinderbijslag geopend. Het basisbedrag wordt in november 2019 uitbetaald en de sociale toeslag wordt niet provisioneel uitbetaald in afwachting van de fiscale gegevens die het jaarlijkse gezinsinkomen aantonen.

Twee jaar later, in oktober 2021, geeft de fiscale gegevensflux aan dat het gezin de inkomensplafonds niet overschrijdt en er dus een sociale toeslag verschuldigd is.

Als de oude termijn van vijf jaar zou worden toegepast, zou het recht op de sociale toeslag verjaren op 31 december 2024.

De nieuwe wetgeving die op 1 januari 2020 in werking treedt, bepaalt dat, bij sociale toeslagen, de termijn van drie jaar wordt opgeschort vanaf de betaaldatum van de basiskinderbijslag (5 november 2019) tot en met de datum van mededeling van de toekenningsbeslissing van de toeslagen (1 oktober 2021). De verjaringstermijn die normaal zou aanvangen op 31 maart 2020 wordt vanaf die datum onmiddellijk geschorst aangezien de betaaldatum van de basiskinderbijslag, die het begin aangeeft van de schorsingsperiode van de termijn, zich in dit voorbeeld vóór 31 maart 2020 situeert.

Overeenkomstig de nieuwe regel verjaart het recht op 2 oktober 2024 (zonder toepassing van de opschorting zou het recht op 31 maart 2023 verjaren).

2.3. Derde beginsel: de onmiddellijke toepassing op 1 januari 2020 mag geen langere verjaringstermijn dan de vervangen termijn met zich mee brengen

Krachtens dit principe kan de inwerkingtreding van de nieuwe regelgeving er niet toe leiden dat de totale verjaringstermijn langer is dan de oude verjaringstermijn.

Voorbeelden

- 1) Een kind is geboren op 9 mei 2016. Het recht op gezinsbijslag wordt geopend in juni 2016. Omdat de nieuwe wetgeving op 1 januari 2020 in werking treedt, zou als de nieuwe verjaringstermijn van drie jaar zou worden toegepast, de totale verjaringstermijn meer dan zes jaar bedragen (verjaring op 31 maart 2023).

Het recht op kraamgeld en op kinderbijslag verjaart op 30 juni 2021, of na de oude verjaringstermijn (vijf jaar).

- 2) Een recht op gewaarborgde gezinsbijslag wordt geopend in november 2019. Omdat de nieuwe wetgeving op 1 januari 2020 in werking treedt, zou als de nieuwe verjaringstermijn van drie jaar zou worden toegepast, de totale verjaringstermijn meer dan drie jaar bedragen (verjaring op 31 maart 2023).

Het recht op gewaarborgde gezinsbijslag is verjaard in december 2020, ofwel na de oude verjaringstermijn (een jaar).

3) In april 2019 wordt een recht op basiskinderbijslag geopend. Het basisbedrag wordt in mei 2019 uitbetaald en de sociale toeslag wordt niet provisioneel uitbetaald in afwachting van de fiscale gegevens die het jaarlijkse gezinsinkomen aantonen.

Twee jaar later, in mei 2021, geeft de fiscale gegevensflux aan dat het gezin de inkomensplafonds niet overschrijdt en een sociale toeslag dus verschuldigd is.

De nieuwe wetgeving die op 1 januari 2020 in werking treedt, bepaalt dat, wat de sociale toeslagen betreft, de termijn van drie jaar wordt opgeschort vanaf de betaaldatum (5 mei 2019) tot en met de datum van mededeling van de toekenningsbeslissing van de toeslagen (17 juli 2021). De verjaringstermijn gaat in principe in op 31 maart 2020. De termijn wordt echter vanaf deze datum onmiddellijk geschorst aangezien de betaaldatum die het begin van de schorsingsperiode aangeeft zich vóór 31 maart 2020 situeert.

Als de nieuwe regel wordt toegepast, bedraagt de totale verjaringstermijn meer dan vijf jaar en zou het recht verjaren op 17 juli 2024.

Het recht op sociale toeslag verjaart echter op 30 juni 2024, ofwel na de oude verjaringstermijn (vijf jaar).

Bedankt voor uw medewerking.

Hoogachtend,

Tania Dekens
Leidend ambtenaar